

Beérkezett: 2025. 09. 09. Elfogadva: 2025. 09. 10. Megjelent: 2025. 11. 30.

DOI: 10.21030/anyp.2025.4.6

Ludányi Zsófia – Kozma Judit

Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: Helyesírás

OSIRIS KIADÓ. BUDAPEST. 2025. 1559 OLDAL

A megújított Osiris Helyesírás nyelvi tanácsadói szemmel

Bevezetés

2025 márciusában jelent meg az Osiris Kiadó *Helyesírás* című kézikönyvének felújított, az akadémiai helyesírási szabályzat 12. kiadásához igazított kiadása (a továbbiakban: OH.²), amelyet hosszú éveken át tartó, alapos előkészítő munka előzött meg (Laczkó–Mártonfi 2019). E recenzió szerzői az ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont nyelvi községekszolgáltatán dolgoznak, ahol folyamatosan találkoznak a nyelvhasználóktól – köztük fordítóktól, szerkesztőktől, lektoroktól – érkező kérdésekkel. A kézikönyv első kiadása (a továbbiakban OH.¹) nélkülözhetetlen hivatkozási alap volt mind a községekszolgáltat munkatársai, mind az írással hivatásszerűen foglalkozó szakemberek számára. Az új kiadás így a nyelvi tanácsadói tapasztalatok tükrében különösen izgalmas kiindulópontot kínál. Az írás terjedelmi okokból nem vállalkozik a kötet egészének részletes

bemutatására, hanem elsősorban azokra az elemekre kíván koncentrálni, amelyek az OH.¹-hez képest újdonságot jelentenek, és amelyek a községekszolgáltatati munka tapasztalatai szempontjából különösen relevánsak.

Az akadémiai státuszú magyar helyesírási szabályzat gondozásáért az MTA keretei között működő bizottság felel, Laczkó Krisztina és Mártonfi Attila e bizottság tagjaiként maguk is részt vettek a korábbi szabályzat kidolgozásában. Ez a háttér kétségtelen szakmai tekintélyt kölcsönöz a munkájuknak. A kötet műfaji státusza szerint nem akadémiai szabályzat, hanem szerzői munka eredményeként született kézikönyv, amely szellemiségében ugyan követi az akadémiai helyesírást, emellett azonban a szabályzatban nem tárgyalt jelenségek esetében, valamint néhány szó szótározott írásmódjának a megváltoztatásával kodifikációs gesztusokat is tesz. Ezzel sajátos helyzetet teremt, hiszen egyes községekben a kötet gyakran az akadémiai szabályzatéhoz hasonló tekintéllyel rendelkezik, a professzionális írásbeliségben széleskörűen elfogadottá vált.

A szerzők több ponton tudatosan eltérnek az akadémiai helyesírási szabályzattól (különösen a szótári részben), kezdeményező szerepet vállalva ezáltal a helyesírási norma alakításában, a soron következő szabályzat lehetséges módosításaiban. A szabályzattól való eltérés nem új keletű jelenség: már az OH.¹ is tartalmazott olyan megoldásokat, amelyek később visszahatottak az akadémiai normára. Jó példa erre a *reverzibilis* rövid *i*-s alakja, amely az OH.¹ szótári részében jelent meg először, és később az AkH.¹² is átvette. Nem minden javaslatuk kapott azonban hasonló megerősítést az akadémiai norma keretei között: az OH.¹ tanácsadó részében megfogalmazott úgynevezett anyagnévi mozgószabály nem került be a 2015-ös

akadémiai szabályzatba, a Helyesiras.mta.hu portál *Külön vagy egybe?* eszközébe azonban igen (Ludányi 2023b: 187–188).

A kötet felépítése

Az első, 2004-es kiadáshoz hasonlóan a 2025-ös felújított változatban is integráltan, egy kötetben jelenik meg a szabálymagyarázó kézikönyvi rész, illetve az ehhez szervesen kapcsolódó szótár. A szerzők a magyar helyesírás teljességének a bemutatására törekcszenek.

Az Előszót (9–16) követő Tanácsadó rész – az akadémiai szabályzat felépítését követve – tizenkét fő fejezetre, ezeken belül pedig számos alfejezetre tagolódik: Általános tudnivalók (19–20), A betűk (21–27), A betűrendbe sorolás (28–43), A hangjelölés (44–94), Különírás – egybeírás (95–146), A kezdőbetű (147–157), A tulajdonnevek (158–255), Az idegen szavak és nevek helyesírása (256–291), Az elválasztás (292–305), Az írásjelek (306–374), Rövidítések és mozaikszók (375–425), A számok, a keltezés és a címezés (426–437). A szótárt (439–1515) a tanácsadói rész egyes fejezeteihez kapcsolódó Bibliográfia (1517–1529), illetve a legfontosabb szakszókat és -kifejezéseket magyarázó Glosszáríum (1530–1534) követi; a kötetet részletes Tárgymutató (1535–1559) zárja.

A tanácsadó rész

A kézikönyv első, tanácsadó részét kiemelkedő részletesség jellemzi: a szerzők nem csupán ismertetik a szabályokat, hanem az összefüggésekre, a mögöttük húzódo logikára rámutatva, bőséges példaanyaggal alátámasztva fejtik ki őket. A tanácsadó részben (nemegyszer akár a teljességre törekvő) szolísták, táblázatba foglalt példák segítik az olvasó tájékozódását. A célközönség – a szövegek alkotásával, ellenőrzésével professzionálisan foglalkozók – számára különösen hasznosnak bizonyulnak a kivételes írásmódú szavakat bemutató szolísták (például az igei alaptagú állandósult szókapcsolatok és ezek főnévi származékai).

A nyelvi közönségszolgálat munkatársaiként jelen írás szerzői mindennapi munkájuk során számos alkalommal szembesülnek olyan helyesírási problémákkal, amelyekre az akadémiai helyesírási szabályzat nem nyújt íránymutatást (Ludányi et al. 2022; Ludányi 2023a). Az OH.² tanácsadó részének nagy értéke, hogy – hasonlóan a kézikönyv első kiadásához – számos olyan helyesírási kérdést is tárgyal, amelyre az AkH.¹² nem tér ki. Ezek az új elemek egyrészt a szabályozott helyesírási kérdések részletesebb, aktuálisabb feldolgozását foglalják magukban, másrészt pedig különösen a nem szabályozott helyesírási területekre vonatkozó javaslatokat. Újdonság például az egybe- és különíráshoz, a tulajdonnevekhez és az idegen szavakhoz kapcsolódó, esetenként az AkH.¹² által nem szabályozott helyesírási részterületek eddigieknél jóval részletesebb tárgyalása.

A tulajdonnevek közül a kötet az OH.¹-hez hasonlóan nemcsak a személynevek és a földrajzi nevek, hanem az egyéb névtípusok (épületnevek, állatnevek, tárgynevek, címek stb.) írásmódjára vonatkozóan is átfogó tanácsokat ad. Ebben a részben például újként jelenik meg a már eleve két kötőjeles tulajdonnévi alakulatokhoz járuló újabb összetételi utótag kötőjeles kapcsolására adott útmutatás: *Davis-kupa-döntő-közvetítés* (143). A gyakorlatban rendszeresen felmerülő, nem szabályozott helyesírási területekre vonatkozó útmutatásokat a kötet szerzői nem szabályként, hanem javaslatként közlik, és bár alapvetően az egyértelmű megoldások közvetítésére törekcsenek, olykor többféle lehetőséget is felvázolnak. Jó példák erre az olyan bonyolultabb mozgósabályos alakulatok, amikor két különírt szószerkezetet vonunk össze (*termikus energia + elektromos energia + átalakítás*). Ebben az esetben az OH.² egyrészt a szóköz elhagyását javasolja: *termikusenergia-elektromosenergia átalakítás*, másrészt alternatívaként elképzelhető megoldásnak tartja a *termikus-elektromos energia átalakítás* írásmódot is (141). Továbbá a kézikönyv mind a kis, mind a nagy kezdőbetűs formákat elfogadhatónak tartja bizonyos eseménynevek, illetve nemzetközi szerződésnek elnevezésének

esetében: *egyetemi anyanyelvi napok ~ Egyetemi anyanyelvi napok, maastrichti szerződés ~ Maastrichti szerződés* (148). Ezeknél a megnevezéseknél azonban éppen az a változat hiányzik a lehetőségek közül, amely az írásgyakorlatban a leggyakoribbnak tűnik: a minden tagján nagy kezdőbetűs *Egyetemi Anyanyelvi Napok*, illetve a *Maastrichti Szerződés* forma.

Léteznek olyan, a professzionális írásbeliséghez tartozó területek, amelyek részletes szabályozása valójában nem tartozik az akadémiai helyesírási szabályzat feladatkörébe. Újdonság a kötetben az olyan, a magyar nyelv lejegyzésére használatos nem latin betűs írásrendszerek bemutatása, mint a morzeírás, a Braille-írás, a gyorsírás, valamint a gyakran rovásírásnak nevezett székely írás. Az OH.¹-hez hasonlóan az új kiadás is részletes iránymutatást ad a nem latin betűs nyelvekből történő átírás szabályaihoz. A kézikönyv korábbi kiadásához képest új nyelvekről is szó esik, például a bengáli is megjelenik. Az OH.² hasznos digitális kiegészítője az Osiris Kiadó honlapján ingyenesen elérhető online átíróeszköz (1), amely az idegen közszők és tulajdonnevek magyaros átírásában nyújt hatékony segítséget (kana írású japán; pinjin romanizációjú kínai; koreai; arab, perzsa, pastu, urdu; valamint szanszkrit, hindi és bengáli). A betűrendbe sorolás kapcsán a kézikönyv részletesen kitér többek között a kis- és nagybetűs kezdőalakokra, a számjeggyel kezdődő tételekre, az idegen mellékjelek sorrendjére és a névelőzések kezelésére is.

A kézikönyvben arra is akad példa, hogy a szerzők bizonyos, akadémiai szabályozás alá nem eső kérdésekben módosítják korábbi javaslataikat. Ilyen például a személynevet tartalmazó intézménynevek rövidített formáinak helyesírása: míg a kézikönyv 2004-es kiadásában a *Berzsenyi-gimnázium* alak szerepelt (514, 750), az új kötet már a típusjelölő főnév különírását javasolja: *Berzsenyi gimnázium* (197, 533, 769). A szerzők indoklása szerint ezek a rövidített formák nemcsak az intézményt jelölik, hanem gyakran lokalizációs szerepet is betöltenek, így indokolt a különírásuk. A kérdés aktualitását jól mutatja, hogy a nyelvi közönségszolgálatnál az intézménynevek nem hivatalos említőneveinek írásmódja visszatérő kérdéstípus (Ludányi 2020: 92–93), amelyre eddig sem az AkH.¹¹, sem az AkH.¹² nem adott egyértelmű vezérelvet. Ez a javaslat összhangban van az OH.²-nek a templomnevek helyesírására vonatkozó iránymutatásával, amely ugyancsak változott az OH.¹-hez képest.

A templomok, kápolnák nevének helyesírása visszatérő probléma az írásgyakorlatban, és szintén rendszeresen felmerülő témája a közönségszolgálati megkereséseknek. A kérdésben az AkH.¹² csupán a személynevből és köznévből álló jelzős szerkezethez kapcsolódó utótagokkal foglalkozó 168. pontban hoz két vonatkozó példát (*Szent István vértanú plébániatemplom* és *Jeremiás próféta kolostor*, különírva). Az MHSz. 2017-es kiadása (továbbiakban MHSz.) az alábbi kötőjeles templomneveket adatolja: *Bakócz-kápolna*, *Mátyás-templom*, *Szentlélek-templom*, *Szent Imre-templom*, *Szent Ignác-plébániatemplom*, de a szabályzattal összhangban különírta a *Szent István vértanú plébániatemplomot*. Az OH.¹ ajánlása szerint a személynevet vagy személynévi értékű vallási elnevezést tartalmazó nevekben (például *Szent Jobb*, *Nagyboldogasszony*) a típust jelölő szót (*templom*, *plébániatemplom*, *kápolna* stb.) kötőjellel kell kapcsolni, például *Nagyboldogasszony-templom*, *Szent Jobb-kápolna*. Minden más esetben a kötőjel elhagyását javasolja, a tulajdonnévi vagy annak számító elemek változatlanul hagyásával, például *Jézus szíve kápolna* (220–221). Az OH.² javaslata (233) alapján azonban egyazon templomnév a szerző szándékától függően kétféleképpen is írható: *Boldogasszony-kápolna* (a Boldogasszony tiszteletére szentelt kis templom), de: *Boldogasszony kápolna* (mint épületnév). A kézikönyv ezzel a döntésével kísérletet tesz arra, hogy a templomnevek helyesírását egységesebb, a helyesírási szabályozás rendszerébe jól illeszkedő szempontrendszer szerint kezelje; kérdéses azonban, hogy ez a javaslat mennyire lesz alkalmazható a gyakorlatban. A közönségszolgálati tapasztalatok alapján ugyanis az OH.² iránymutatásának az alkalmazásához további utánajárást igénylő, nem nyelvi háttérismeretekre van szükség (Laczkó 2025: 179).

Újdonság az angolban „phrasal verb”-nek nevezett szavak, illetve az ilyen szavakat tartalmazó „makarónikifejezések” (Jakab–Ludányi 2023) írásmódjának a szabályozása. Az OH.² javaslata (259) alapján

főnévként egybe-, melléknévként pedig kötőjelesen kell írni az angol igekötős igékből szófajváltással keletkezett alakulatokat: *megnézek egy standupot*, de: *elmegyek egy stand-up estre* stb. Ugyanígy: *push-up melltartó*, *pop-up kiállítás*, *bottom-up megközelítés*. Ez a szabály egyfelől logikusnak és világosnak tűnik, másfelől azonban a gyakorlatban kiderül, hogy mégsem mindig egyértelmű. Vannak ugyanis olyan esetek, amelyekben az ilyen „phrasal verb”-ökből alakult kifejezések szófaji szerepe kétséges, mind a főnévi, mind a melléknévi értelmezésük helytálló lehet. A közönségszolgálathoz például olyan kérdés is érkezett, hogy miként célszerű írni a *start(-)up + horizont*, illetve a *start(-)up + kategória* kifejezéseket, ezekben ugyanis az előtag melléknévi és főnévi szerepben is elképzelhető. Főnévi szerepben a megfelelő írásmód a fenti logikát követve *startuphorizont* és *startup-kategória* lehetne, ugyanis az összetett szavak hat szótagig azokban az esetekben is egybeírandók, ha idegen eredetű elem szerepel bennük, az azt meghaladó esetekben pedig kötőjellel tagolhatók. Mivel azonban a jelentésbeli különbség nagyon csekély, az egységesebb kezelhetőség érdekében a közönségszolgálati válasz a melléknévi értelmezést követő *start-up horizont* és *start-up kategória* megoldásokat is elfogadhatónak ítélte, az egyértelmű írásmódú *start-up* cég analógiájára.

Az OH.² újdonságai közé tartozik az is, hogy a szótagszámlálás szabályát részletesebben kifejti. Az AkH.¹² 139. pontja csupán lehetőségként említi a kötőjel használatát a hatnál több szótagos többszörös összetételekben („tagolhatjuk”), ez a gyakorlatban nemegyszer bizonytalanságot okoz. Érdekes szemléletbeli változás figyelhető meg abban a tekintetben, hogy az OH.¹ még szigorúan előírta a szótagszámlálás szabályának az alkalmazását (128), az OH.² viszont ehhez képest jóval rugalmasabban, de következetességet ajánlva fogalmaz. Az AkH.¹²-vel szemben ugyanis expliciten jelzi, hogy bár a kötőjel nem nyelvtani alapú, hanem esztétikai és olvasáskönnyítő szerepű, mégis célszerű következetesen alkalmazni (135). Ez a világos iránymutatás különösen hasznos, hiszen a közönségszolgálati tapasztalatok szerint az AkH.¹² megfogalmazása elbizonytalanította a kérdezőket.

A szótári rész

A kötet szótári része látványosan bővült az előző kiadáshoz képest: a benne olvasható több mint 220 ezer szóalak modern szóanyagból kerül ki. A szótár korpuszalapúsága (például a *Magyar nemzeti szövegtár* alapján) nem új keletű, hiszen már az OH.¹-ben is jelen volt, de továbbra is fontos erőssége a kötetnek. Összhangban a kötet tanácsadó részének szemléletével, egyes idegen eredetű szavak idegenes és magyaros írásváltozata vagy toldalékolásbeli variációja szintén fakultatív lehet az OH.² szerzői szerint: például: *chip* ~ *csip*, de MHSz.: *chip*, l. *csip*; *feeling* ~ *filig*, de: MHSz.: csak *feeling*. Jó példa az úzus figyelembevételére a *GPS-sel* ~ *GPS-szel* (MHSz.: *GPS-szel*), mivel lehetővé teszi a létező ejtéváltozatokhoz igazodó írásmódot. Emellett azonban az OH.² több esetben is szűkítette az MHSz.-ben még vagylagosan megadott írásmódokat; az alábbi példák ezt a változást szemléltetik (zárójelben az MHSz.-ben szereplő írásmód): *chat* (*chat* ~ *cset*), *e-mail* (*e-mail* ~ *ímél*), *DVD* (*DVD* ~ *dvd* ~ *dévédé*). Ez a kötet előszava szerint a normatív műfajból következő tudatos szerzői döntés (15–16): csak nagyon nyomós indok esetén engednek párhuzamos alakokat, az esetek egy részében rangsorolva őket (Laczkó–Mártonfi 2019: 234–235). A vagylagos írásmódú szavak számának csökkentése illeszkedik a helyesírási szótár hagyományos normatív szerepéhez, és elvi szempontból indokolható is, az ELTE NYTK nyelvi tanácsadási gyakorlatában azonban az elmúlt években egyértelmű elmozdulás figyelhető meg egy olyan szemlélet felé, amely a kérdezők nézőpontja és az úzus figyelembevétele mellett olykor szövegtípus- és regiszterfüggő írásváltozatokat is megenged.

Bár az eltérő írásmódok gyakran jelentésbeli különbségeket is jeleznek, ezek elkülönítése és a kétféle írásmód szótározása nem minden esetben tűnik meggyőzően indokoltnak. Egyes különbségtételek inkább esetlegesnek hatnak: például az *autós üldözés* (‘autóval végrehajtott üldözés’) és az *autósülldözés* (‘autót vezetőök üldözése’) megkülönböztetése leginkább humoros, mintsem világosan funkcionális. Hasonlóképpen nehezen igazolható a *B terv* ‘B nevű, egyenrangú terv’ és a *B-terv* ‘vérszorgatókönyv’ között feltételezett eltérés, hiszen a különírás és a kötőjelhasználat mögött nem áll következetes jelentésbeli elhatárolás. Más esetekben viszont éppen

az tűnik problematikusnak, hogy az OH.² ajánlása nem számol meglévő jelentéskülönbségekkel: a *minden nap* szerkezetet például a 'naponta', illetve a 'minden egyes napon' jelentésben is különírva közli, feltehetően a tényleges nyelvi gyakorlat túlsúlyára hivatkozva.

Bizonyos esetekben következtelenség tapasztalható a tanácsadó rész és a szótár között, ami részben az AkH.¹² és az MHSz. (illetve elődjeik) örökségeként hagyományozódott át, részben azonban ezektől függetlenül jelent meg új területeken is. Több évtizedes következtelenség a helyesírási szabályozásban a főnévi jelzős szószerkezetek (például *matematika szak*, *matematika tanszék*), illetve a jelentéssűrítő összetételek (például *matematikaóra*, *matematikatanár*) közötti határ elmosódottsága. A *humán* és *zöld* előtagú kifejezésekkel kapcsolatban szintén sem az AkH.¹²/MHSz., sem az OH.² nem nyújt egyértelmű irányelvet az egybe- és különírásra vonatkozóan, és a két szótár olykor egymásnak ellentmondó példáiból sem olvasható ki világos alapelv, így a kérdések szótári analógiák alapján sem válaszolhatók meg egyértelműen. Ilyen megkeresések rendszeresen előfordulnak a közönségszolgálati gyakorlatban, és ez arra utal, hogy a szabályozás ezen a területen sem kínál egyértelmű, könnyen alkalmazható irányelveket. E területek helyesírási szabályozásának egységesítését tehát az OH.² szerzői sem vállalták fel, továbbörökítve a következtelenségeket.

A betűszók szóösszetételekbe és szószerkezetekbe való beillesztése is gyakran okoz problémát a közönségszolgálatokhoz fordulóknak. Az akadémiai szabályozás szerint a nagybetűs betűszókhöz (*PIN-kód*, *CD-lemez*) és a betűző ejtésű kisbetűs betűszókhöz (*tv-műsor*) kötőjellel kell kapcsolni az utótagot, míg a nem prototipikus kisbetűs betűszókat (*áfa*, *eva*, *taj*) a közszói szóösszevonásokhoz hasonlóan kötőjel nélkül egybe kell írni az utótaggal (*áfabevétél*, *tajszám*). Az OH.² azonban – az OH.¹ gyakorlatát folytatva – ettől eltérő megoldást kínál: azokban az esetekben, amikor a betűszót követő szó a betűszó egyik elemének megismétlése vagy szinonimája, a betűszó főnévi jelzőként értelmezhető, ezért a szerkezet különírandó. Ez az elv indokolja például a *CD lemez*, a *PIN kód* és a *taj szám* írásmódokat: a *compact disc* utolsó eleme 'lemez' jelentésű, a *personal identification number* utolsó eleme a 'kód', a *társadalombiztosítási azonosító jel* utolsó eleme pedig a *jel* szóhoz hasonló jelentésű 'szám'. A szerzők koncepciója tehát szemantikai szempontból jól indokolható, ugyanakkor a nyelvhasználókkal szemben azt a – nem mindig könnyen teljesíthető – elvárást támasztja, hogy ismerjék a sokszor idegen nyelvű betűszók feloldását, és ezek ismeretében döntsenek az írásmódról (Domonkosi 2006; Szegi 2008). Az olvasóban hiányérzetet hagy az is, hogy bár az OH.² szótári része következetesen különírta az ilyen típusú betűszói alakulatokat, a szabálymagyarázó részben ezt az eltérést (szintén az OH.¹ nyomán) indoklás nélkül hagyják a szerzők. Nem igazán érthető, hogy ha a szótárba az akadémiai szabályozástól eltérő alakok kerültek be, akkor ezt miért nem indokolják meg a szerzők a betűszókat tartalmazó összetételeket taglaló fejezetekben (143, 420). A közönségszolgálati tapasztalatok szerint ebben a kérdésben a kérdezők jobban értékelik az AkH.¹²/MHSz. egységesítő gyakorlatát, vagyis azt, hogy az alakulatot a betűszó mögött álló kifejezéstől függetlenül minden esetben kötőjellel kell írni (de a közszói betűszók esetében olykor az egybeírás a helyes: *tajszám*, *áfakulcs* stb.). Ezzel ellentétesen a *video-/videó-* előtagú alakulatok esetében az OH.² megoldása értelmezhető könnyebben a felhasználók számára: itt ugyanis az előtag minden esetben rövid o-ra végződik (*videofelvétel*, *videoklip*, *videomagnó* stb.; az egyetlen kivétel a *videószerű*). Az MHSz. ezzel ellentétben azonban – nem feltétlenül következetesen – megkülönbözteti a *video-* előtagot (*videojel*, *videoprocesszor*, *videotechnika* stb.) és az önállóan is használatos *videó* főnevet, amely szintén lehet összetételek előtagja (*videofelvétel* *videóklip*, *videomagnó* stb.)

Szintén a betűszói előtagú összetételek írásmódját érintően az OH.² a szófaji kettősség alapján javasol eltérő írásmódokat: *UV-szűrő* (főnévi előtag) kötőjellel, de *UV sugár(zás)* (melléknévi előtag). Bár ez a megközelítés a grammatikai elvek következetes érvényesítésével indokolható, a jelen munka szerzőinek meglátása szerint a gyakorlatban várhatóan bizonytalanságot okoz majd. Ez az eset (a templomnevek és a „makarónikifejezések” problematikájával együtt) rámutat arra, hogy egy elméletileg megalapozott, a helyesírás rendszerébe

illeszkedő javaslat nem feltétlenül kínál egyértelmű megoldást a gyakorlatban, és végső soron továbbra is fenntartja az írásmódbeli bizonytalanságot.

Az akadémiai helyesírási szabályzat szótári részétől való eltérésekre a szerzők az OH.² előszavában (10) röviden reflektálnak, három konkrét példát említve: *adalékanyag* és *adalék anyag* (AkH.¹²: *adalékanyag*), *minden nap* (AkH.¹²: *mindennap* és *minden nap*), *nyűvi* (AkH.¹²: *nyüvi*). Megjegyzendő, hogy a 360. oldalon a példák között – feltehetően sajtóhibaként – mégis előfordul az egybeírt alak is: *mindennap jógázik*.

Összegzés

Bár a kötet már így is rendkívül gazdag és sok szempontból jól használható kézikönyv, értékét tovább növelhetné egy olyan kiegészítő eltéréslista, amely tételelesen összegzi az AkH.¹² szótári részéhez és az MHSz.-hez képest alkalmazott változtatásokat (hasonlóan az AkH.¹² változáslistájához). Egy ilyen lista egyrészt segítené a mérvadó helyesírási kiadványok közti eltérésekből adódó viták, esetleges félreértések elkerülését, másrészt a szövegalkotással, szövegek ellenőrzésével hivatásszerűen foglalkozók munkáját is megkönnyítené (az OH.¹ és az AkH.¹¹ helyesírási szótárainak eltéréseivel kapcsolatban Dede 2007; Szegi 2008).

Összességében a kötet igen sokoldalú, pontos és áttekinthető, a magyar helyesírás oktatásában, gyakorlati alkalmazásában és kutatásában egyaránt nélkülözhetetlen kézikönyv. Az apróbb következetlenségek és hiányosságok semmit sem vonnak le a kötet értékéből, amely valóban hiánypótló munka. Jó szívvel ajánlható fordítóknak, lektoroknak, szerkesztőknek, pedagógusoknak, diákoknak, újságíróknak és mindenkinek, aki érdeklődik a helyesírási kérdések iránt.

Irodalom

- AkH.¹¹ = Magyar Tudományos Akadémia 1984. *A magyar helyesírás szabályai*. 11. kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- AkH.¹² = Magyar Tudományos Akadémia 2015. *A magyar helyesírás szabályai*. 12. kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Dede Éva 2007. Sydneyben vagy Sydney-ben? *Édes Anyanyelvünk* 29(3): 8.
- Domonkosi Ágnes 2006. DVD és dévédé – TFT-kijelző és LCD monitor – szja-bevétel és áfabefizetés. *Édes Anyanyelvünk* 28(2): 16.
- Jakab Dorottya – Ludányi Zsófia 2023. A „makarónikifejezések” helyesírási problémái. *Anyanyelv-pedagógia* 16/1: 137–139.
- Laczkó Krisztina 2025. Új helyesírási kérdések a tulajdonnevek körében. *Névtani Értesítő* 47: 161–182. <https://doi.org/10.29178/NevtErt.2025.9>
- Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2019. Az Osiris Helyesírás és az új helyesírási szabályzat. In: Bozsik Gabriella – Ludányi Zsófia (szerk.): *Szabályzat, oktatás, gyakorlat: Helyesírásról sokszínűen*. Líceum Kiadó. Eger. 227–237.
- Ludányi Zsófia 2020. Tipikus problémák intézményneveink helyesírásában. *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae Sectio Linguistica Hungarica* 46: 89–99. <https://doi.org/10.46437/ActaUnivEszterhazyLinguistica.2020.89>
- Ludányi Zsófia 2023a. A helyesírási problémák kezelési stratégiái a nyelvi tanácsadásban. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények* 16(2): 29–46.
- Ludányi Zsófia 2023b. *A nyelvi tanácsadás nemzetközi és hazai gyakorlatai, különös tekintettel a Nyelvtudományi Kutatóközpontra*. Habilitációs értekezés. ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskola. Budapest.

- Ludányi Zsófia – Domonkosi Ágnes – Kocsis Ágnes – Jakab Dorottya 2022. A nyelvi menedzselés szemlélete és a nyelvi tanácsadás. In: Deme Andrea – Kuna Ágnes (szerk.): *Tanulmányok a nyelvészet alkalmazásainak területéről*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. 73–107.
- MHSz. = Tóth Etelka (szerk.) 2017. *Magyar helyesírási szótár*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- OH.¹ = Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2004. *Helyesírás*. Osiris Kiadó. Budapest.
- OH.² = Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2025. *Helyesírás*. Osiris Kiadó. Budapest.
- Szegi Ádám 2008. Tessék választani. Eltérések a két mérvadó helyesírási szótár állománya között. *Édes Anyanyelvünk* 30/3: 6.

(1) Átírási segédeszközök. <https://osiriskiado.hu/atirasok> (2025. augusztus 22.)

Zsófia Ludányi – Judit Kozma: The renewed Osiris Orthography from the perspective of language consultants

Kulcsszók: alkalmazott nyelvészet, helyesírás, helyesírási szabályzat, helyesírási szótár, nyelvi tanácsadás
Keywords: applied linguistics, orthography, orthographic rules, orthographic dictionary, language consultancy

Az írás szerzőiről

Ludányi Zsófia

ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest, Magyarország; Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, Magyarország

[ludanyi.zsofia\[kukac\]nytud.elte.hu](mailto:ludanyi.zsofia[kukac]nytud.elte.hu)

<https://orcid.org/0000-0002-8506-5684>

Kozma Judit

ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest, Magyarország

[kozma.judit\[kukac\]nytud.elte.hu](mailto:kozma.judit[kukac]nytud.elte.hu)

<https://orcid.org/0000-0002-8294-2178>